

КУЛЬТУРНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ПРАВОПОРЯДКУ

Пасечник О. В.

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Становлення світового правопорядку є складним та багаторівневим процесом який отримує прояв у різноманітних сферах державно-правового життя. Сьогодні, коли відбувається перехід до нового рівня соціально-культурної реальності (метамодерну), особливу увагу слід приділяти питанням удосконалення механізму діалогу правових культур, який, в свою чергу, має засновуватися на принципах сучасного міжнародного права, які, будучи нормами *jus cogens*, визнаються міжнародним співтовариством в якості таких правил поведінки держав на міжнародній арені, відхилення від яких є неприпустимим.

До основних принципів міжнародного права слід відносити: 1) суверенна рівність держав; 2) добросовісне виконання міжнародно-правових зобов'язань; 3) мирне розв'язання міжнародних спорів; 4) заборона застосування сили або погрози силою у міжнародних відносинах; 5) невтручання у внутрішні справи держав; 6) рівноправність та самовизначення народів; 7) обов'язок співробітництва держав відповідно до Статуту ООН. Заключний акт Ради з безпеки і співробітництва в Європі 1975 р. додає до цього переліку ще три принципи: 1) непорушність державних кордонів; 2) територіальна цілісність держави; 3) повага прав людини [9; 5, с. 12].

У зазначеному аспекті, певною мірою програмною стала доповідь Генерального секретаря ООН Кофі А. Аннан на «Саміті тисячоліття» в який він зазначив, що Генеральна Асамблея має переглянути роль Організації Об'єднаних Націй у XXI ст. Ця подія і предмет обговорення вимагають, щоб ми відволіклися від подій сьогодення і ширшим, з перспективою, поглядом розглянули становище у світі і ті складні завдання, що постають перед нашою Організацією. Зростання темпів міжнародного життя та розвиток організуючої функції держав у міжнародній сфері обумовлюють необхідність наукового прогнозу як сполучного елемента при визначенні курсу та реалізації міжнародної діяльності держав. Нам слід формувати нові ідеї, концептуальні підходи та принципи, що підготують відповідний інструментарій міжнародно-правового регулювання сучасних міжнародних відносин [1].

Розуміння правопорядку сучасної держави вже давно вийшло за рамки вузького визначення правопорядку як стану впорядкованості правом суспільних відносин [7, с. 20]. Ми вважаємо за доцільне погодитися з позицією науковців, які ставлять під сумнів класичний погляд на правопорядок як на результат чіткої і неухильної реалізації юридичних норм. На нашу думку, світовий правопорядок має складатися з усіх компонентів та приписів соціального регулювання.

Певною мірою розвиваючи зазначену думку, Н. В. Панаріна вказує, що формування правопорядку сучасної держави передбачає реалізацію не тільки правових норм, що містяться в законах і підзаконних нормативно-правових актах, а й тих, що становлять зміст правових звичаїв, правових прецедентів, міжнародно-правових та інших видів нормативних договорів, що зумовлює необхідність перегляду традиційних уявлень про нормативну основу законності взагалі [6, с. 14].

В свою чергу, А. Ф. Крижановський зазначає, що сучасному суспільству відповідає й сучасний рівень правопорядку, який має ґрунтуватися на розумінні суспільною правосвідомістю ідеї права як міри свободи, справедливості та формальної рівності. Воно не сумісне з нормативістським праворозумінням, яке виходить з того, що рамки свободи і справедливості визначаються державою [4, с. 132].

Відтак, розкриваючи природу діалогу правових культур правових систем мегамоделі, необхідно враховувати, що людська цивілізація вступила в новий етап свого розвитку, що характеризується усвідомленням взаємозв'язку і взаємодії народів, країн, культур, правових систем.

Взаємодія правових культур є невід'ємним фактом розвитку держави і права. Національна правова культура в «чистому вигляді» практично ніде не існує. На формування і розвиток правової культури з кожним десятиліттям все більший вплив здійснюють зовнішні та міжнародні чинники.

Наприклад, Генеральна конференція ЮНЕСКО від 2 листопада 2001 року прийняла Всезагальну декларацію про культурне різноманіття, яка розглядає міжкультурний діалог в якості найкращої гарантії світу. У декларації мова йде про те, що «захист культурного розмаїття є етичним імперативом, невіддільним від поваги гідності людської особистості» [2].

Радикальні зміни останніх десятиліть демонструють тенденцію до відмови від суб'єктно-об'єктної дуальності на користь культурного плюралізму. В літературі все частіше використовуються поняття «діалог культур», «діалог цивілізацій», що засновані на принципах толерантності. У сучасній культурології широкого поширення набула концепція діалогізму, заснована на ситуаціях, в яких неможливо постійне переважання одного дискурсу над іншим [3].

Діалог є пошуком підстав загального, здатного з'єднувати різні культури, виступати як спосіб збереження відкритості культурного

простору, завдяки чому виникають зв'язки як зі світовою (зовнішній), так і вітчизняною (внутрішній діалог) культурою.

Дослідження правових аспектів міжкультурної взаємодії дозволяє виявити, що правові системи різних держав знаходяться в постійному «культурному діалозі». Взаємодія правових культур представляє собою взаємодію синкретичних єдностей.

Дослідження взаємозв'язку правових систем різних рівнів дозволяє вивчити їхній дуалістичний взаємовплив, тобто питання щодо тенденцій, які існують на вищих або нижчих, по відношенню до країни, рівнях, яким чином вони впливають і своєрідно виявляються на рівні країни, і, навпаки, які тенденції характеризують внутрішній саморозвиток країн і як вони виявляються на вищих і нижчих рівнях [8, с. 90-91].

Правова культура конкретного суспільства збагачується за рахунок фрагментів інших правових культур. Сучасний світ не може існувати в умовах замкнутості правових культур. Відбуваються процеси правової акультурації, тобто взаємодії між правовими системами і правовими культурами на рівні законодавства, судової практики, юридичної науки, юридичної освіти тощо. Необхідність діалогу правових систем і правових культур зумовлена неминучістю співіснування сучасних цивілізацій, що з кожним днем стає більш очевидним.

Література:

1. Аннан К. «Ми народи: роль Організації Об'єднаних Націй у XXI столітті». Доповідь Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй. А/54/2000. 54 сесія, п. 49б. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/389/00/IMG/N0038900.pdf?OpenElement>
2. Загальна декларація про культурне різноманіття, 2 листопада 2001 року, UNESCO Doc. 31C / Res 25, Annex 1 (2001). URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/cultural_diversity.shtml
3. Котовська О. П. Діалог як метод пошуку істини в українській філософській традиції : автореф. дис...канд. філос. наук : 09.00.05. Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2008. 20 с.
4. Крижановський А. Ф. Образ правопорядку. *Наукові праці Одеської національної юридичної академії*. Том VI. Одеса : Юридична література, 2007. С. 80-89.
5. Мінгазутдінов І. О. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі 1975. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. /Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К: Знання України, 2004 Т.1. 60с.
6. Панаріна Н. В. Право як нормативна основа формування правопорядку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2008. 20 с.
7. Попович К. Б. Теоретико-правовий аспект сучасного значення правопорядку. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2012. Вип. 18. С. 18-24.

8. Правові системи сучасності. Глобалізація. Демократизм. Розвиток / В. С. Журавський, О. В. Зайчук, О. Л. Копиленко, Н. М. Оніщенко ; за заг. ред. В. С. Журавського. Київ : Юрінком Інтер, 2003. 296 с.

9. Статут ООН від 26.06.1945 р. Видано Департаментом громадської інформації ООН. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/18>

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РЕГІОНІ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ

Пахомі С. К.

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії I курсу
заочної форми навчання спеціальності 293 – Міжнародне право
кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства
факультету права та економіки*

Міжнародний гуманітарний університет

*Науковий керівник: **Качурінер В. Л.***

кандидат юридичних наук, доцент,

*доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства
факультету права та економіки*

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Україна є активною учасницею міжнародного співробітництва у протидії кібернетичним злочинам. В першу чергу, слід позитивно оцінити ратифікацію Конвенції Ради Європи, а також участь у механізмах і програмах, які здійснює ця організація. 22-23 листопада 2001 р. делегація України була направлена до Угорської Республіки, м. Будапешт для підписання Конвенції Ради Європи про кіберзлочинність [1]. Законом України «Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність» Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію Ради Європи.

У 2006 р. Україна ратифікувала Додатковий протокол до Конвенції про кіберзлочинність, який стосується криміналізації дій расистського та ксенофобного характеру, вчинених через комп'ютерні системи. Відповідно до закону про ратифікацію, передбачено єдине застереження, згідно з яким Україна вимагає «щоб заперечення чи значна мінімізація, про які йдеться в пункті 1 цієї статті, були вчинені з наміром підбурити до ненависті, дискримінації чи насильства проти